

Orhan Gencebay: “İlk filmi bitirince ‘bir daha film yapmam’ dedim.”

Türkiye’de müziğin en kıymetli isimlerinden Orhan Gencebay Mayıs ayında Mithat Alam Film Merkezi’nin konuğu oldu, bizi berhudar etti. Halen Orhan Gencebay’ın hayatı üzerine bir kitap çalışmasını sürdüren Derya Bengi söyleşinin moderasyonunu üstlendi.

Çiğdem Mater: Mithat Alam Film Merkezi’nde bugün Orhan Gencebay’ı ağırliyoruz. Çok heyecanlıyız. *Roll* dergisinden Derya Bengi bizi kırmadı, bugünkü moderasyonu üstlendi. Ona da teşekkür ediyoruz. Hoşgeldiniz, Orhan Bey.

Orhan Gencebay: Berhudar olun. Bu söz dedemden bana, daha doğrusu dedelerimizden bize hatıra. Bazı arkadaşlar soruyorlar, anlamı nedir, diye. Harika bir anlamı var; mutlu ol, sağlıklı ol, su gibi aziz ol. Aklınıza güzel ne geliyorsa hepsini ihtiva eden bir söz.

Derya Bengi: Ne zamandan beri kullanıyorsunuz? Mazisi çok mu eski?

Orhan Gencebay: Aşağı yukarı, on sekiz yaşımdan beri kullanıyorum. Dedem -babamın babası- harika biriydi, çok iyi bir insandı. 1.90 boyunda, mavi gözlü... On altı sene de askerlik yapmış. Girmediği savaş yok. O zaman öyleymiş. Dedelerimiz sürekli her yerdeler, her cephedeler. Sana anlatmıştım, hatırlar mısın Derya’cığım? Edirne’de Sarayıçi diye bir yer vardır. Sarayıçi, Edirne’nin Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti olduğu dönemdeki sarayın avlusudur, bahçesidir. Şimdi orada Kırkpınarlar yapılır. İki tarafından ırmak akar; Meriç’in kollarıdır bunlar. Bu küçük ırmakların kenarında ağaçlar vardır. Bazıları üç-beş yüz yaşında çınar ağaçlarıdır. On iki, on üç yaşındayken dedem beni oraya götürmüştü. Bir ağacı gösterdi bana, bir çınar ağacını, kabukları yoktu. Bana dedi ki; “Oğlum, ben bu ağacı çok kemirdim.” “Nasıl, dede?” dedim. “Savaşta bizi buraya tıktılar, aç bıraktılar. Sağ kalmak için kimimiz ağaç kemirdik, kimimiz

toprak yedik. Birçoğumuz öldü. Ben sağ kalanlardanıam. İşte bu ağacı çok kemirdim,” dedi. Gözlerim dolmuştu. Böyle bir anımıam vardır rahmetli dedemle. Allah rahmet eylesin.

Bugün bu söyleşide hem müzik hayatınıza hem de müzik hayatınızla sinema çoğu zaman iç içe geçtiği için sinemaya değineceğiz. Sizin hayatınız günün birinde filme alınabilir aslında, öyle bir hayatınız var.

Orhan Gencebay: İnşallah olur.

Biz bir başlayalım da. Böyle bir filmde müzik hayatınızın hangi sahneyle, kaç yaşınızda, neyle başladığını görmek isterdiniz?

Orhan Gencebay: Ben müziğe altı yaşında başladım. Hep anlatırım, bağlamaya olan merakım altı yaşındayken, trenle Samsun'dan Çarşamba'ya giderken, o tanımadığım kişinin *Yine Yeşillendi Fındık Dalları* türküsünü çalmasıyla başlamıştı. An-neme, “Ben o uzun saplı aleti istiyorum,” demiştim. Sonradan adının mandolin olduğunu öğrendim ama yanlış öğrenmişim. Babam bana mandolin aldı. Baktım, “Ama bunun sapı kısa, bir yanlışlık var,” dedim. Babam, rahmetli, dedi ki “E, bunu aldık artık, geri de veremeyiz. Sana bir hoca lazım.” Hocam Kırım mülteci Türklerindendi. Bir keman virtüözüydü. Ukrayna Senfonisi'nde, operada falan çalışmış. Baba mesleği berberlik. Türkiye'ye iltica edince, Samsun'da opera olmadığı için, baba mesleğini yapmaya başlamış. Onun dükkanında müziği öğrenmeye başladım.

Berber dükkanında mı mandolin öğrendiniz?

Orhan Gencebay: Evet. Dükkanın arka tarafında bir bölüm vardı. Orası müsaitti. Küçüktü, belki beş, altı metrekareydi ama bana yetiyordu. Mandolini öğrenmeye başladım. Bir ay sonra notayı öğrenmişim. Deşifre edebiliyor, gördüğümü çalabiliyordum. Yaklaşık bir sene, Emin Tarakçı hocamdan, çok önemli bilgiler aldım. Klasik Batı müziğinin temellerini, polifonik sistemi o yaşta tanıdım. Notayı öğrendim. Ama sıkılıyordum biraz. Çünkü *Yine Yeşillendi Fındık Dalları*'nı çalamıyordum. Çalışıyordum da, istediğim gibi çıkmıyordu. Bir sene sonra bağlamayı kucakladım. İstediyim de oydu; halk müziği. Halk müziğinin dinamizmi beni çok etkilerdi. Neticede, on iki yaşına kadar su katılmadık halk müziği çaldım. Ama o bana göre yirmi yıla bedeldir, emek olarak. Büyük bir aşkla çalışıyor, Türk halk müziğinin tavrılarını öğreniyordum. Tavrılar çok önemlidir, her biri birer ekol olarak ele alınmalıdır. Ayrı ayrı yapılarıdır. Halk müziğimiz son derece zengindir. Onları tanıdım. On yaşında da beste karalamaya başladım. Komşu kızı için beste yapmışım.

Şekillenmemiş duygulardı ama yapmıştım. “Kara kaşlı esmer, kim bilir kimi sevdi,” diye bir bestem vardır. Birazı aklımda tabii. Sonra, on iki, on üç yaşında, bağlamanın yanı sıra Türk sanat müziğiyle ilgilenmeye başladım. Babamın isteği idi. Tambur çalmaya başladım. Daha sonra caz, rock ve klasik Batı müziğiyle ilgilendim. Tenor saks çaldım, biraz gitar, piyano vs. derken... Ama bağlama benim öz aletimdir.

Film trende başlayacak yani.

Orhan Gencebay: Trende başlayacaklar. Öyle başladı çünkü. Ben bağlamada bilinenin dışına çıkmak istedim. Bilinenin dışı derken, bağlama çok daha geniş melodiler ve sesler çıkarabilirdi. Çünkü aslında bağlama denen alet, çoksesliliğe giriş aletidir. Üç sesli çalar. Hiçbir zaman teksesli değildir. Fakat, maalesef, resmi müzikçilerimiz ya da yeteri kadar derinine dalmayan kişiler, bağlamamızı hem notada hem de çalarken tek olarak ifade etmeye çalışmışlar. Ben bunun eksik olduğunu, daha farklı olabileceğini düşündüm. Kendime göre yorumlar getirdim. Bilinenin dışına çıkmak istedim. Pozisyon değiştirdim. Akort şekillerini değiştirdim. Sonra dediklerine göre Gencebay tarzı bir icraat, bir yapı çıktı ortaya. Bağlamayı zenginleştirdiğim, bir virtüöz olduğum söylendi. Ama bunu her zaman yakalamak kolay değil. Çok çalışmak lazım. Günde on saat, on iki saat çalışmak lazım. İyi olduğum zaman daha farklı olduğumu hissediyorum, ama her zaman iyi olmak kolay değil. Neticede, yıllarımız böyle geçti.

On üç yaşına kadar bütün tavırları geçtim, diyorsunuz ya, o dönemde de var mıydı bu aşma isteği?

Orhan Gencebay: Vardı. Belki de Emin Hocamın ve klasik Batı müziğiyle ilgilenmemin etkisiydi. Batı musikisinin derinliğini, genişliğini –sistem olarak tabii- polifonik sistemin güzelliğini, muhteşemliğini hepimiz biliyoruz. Ama ben dedim ki, tek muhteşem olan o polifonik sistem değildir. O muhteşem bir değerdir, ama tek muhteşem değildir. Bana göre bizim müziğimiz de en az onun seviyesine gelebilir. Ve bunu ben, henüz istediğim gibi ele aldım diyemiyorum, ama belli ölçülerde yaptım. Türk sanat müziği denen müziğimizde –bu isim değişene kadar bunu kullanacağız; bana göre doğru bir isim değildir- son derece güzel ve harika bir yapısallık, zenginlik var. Batı müziğinin tüm akorlarını bizim sistemimizde bulmak mümkün. Fazlasını da bizlerin oluşturması mümkün. Son derece zengin bir yapı. Çünkü tarihte bütün insanların, o kadar çok ulusun bıraktığı izler var ki orada... Muhteşem bir malzeme var, dünya çapında bir malzeme. Onu analiz etmemiz lazım. Onu yaparsak kendimize has bir armonik yapı oluşturacağız. Harmoni, özel birtakım sesler bulaca-

ğız. Ben bunu iddia ediyorum.

Halk müziğinde de, farklı bir çokseslilik yapısının olduğunu ısrarla söylerim. Benim bu konudaki çalışmalarım yine 20'li yaşlarımdan itibaren başladı. Ama, baktım ki kolay olmayan bir konu, ileriye erteledim. Şu anda yine ileriye erteleme isteğim olmasa da kolay olmadığını söylüyorum. Yorucu. Bir laboratuvar çalışması gibi ele almak gerekiyor. Laboratuvara girmek, bunlarla meşgul olmak gerekiyor. Saygılıksa, en saygın çalışmalar da bunlardır diye düşünüyorum. Konçertolar, senfoniler çok kolay olmayan çalışmalardır ama onları yazmak bunun yanında daha kolaydır. Evrenselliğe çok daha büyük bir katkısı olacağına inandığım bir çalışma olacak.

Bildiğimiz kadarıyla, siz bütün bu arayışları yaparken kimse size, “Gel kardeşim, aferin, ne güzel yapıyorsun,” demedi. Hayatınız bir mücadele içinde geçti.

Orhan Gencebay: Maalesef.

Size karşı çıkanlar vardı ve çok da kilit noktalardaydı bu insanlar. Hayatınız, aslında bütün Türkiye'nin hayatı, 60'ların sonundan 80'lere kadar bir taraftan bu tartışmayla geçti: “Arabesk tartışması”. Tarışmanın odak noktasında da siz vardınız. Nasıl yaşadınız? Yani filmde –hani hayatınızı filme çekiyoruz ya- bayağı harp sahneleri falan olacak, bir aksiyon filmi gibi olacak.

Orhan Gencebay: Evet, burada da duyguların, farklı görüşlerin çarpışması var. Bunları yaşadım ama üstünde pek fazla durmadım, durmamaya çalıştım. Ben ne yaptığımı biliyorum, dedim. Yanlışım olabilir ama yeni bir olay ortaya koymaya çalışıyordum. Bunun da nereye gideceğini biliyordum. Kendime inanıyordum. Bunları yapmak için bazı bilgilere sahip olmak gerekiyordu. Halk müziğini tanımak gerekiyordu. Sanat müziği denen yapıyı tanımak, bilmek gerekiyordu. Batıya da dönük olmak, Batı'dan kopuk olmamak gerekiyordu. Ben tüm bu üçünün de içerisinde bulunmaya çalışmıştım. Her ne kadar bir Batıcı kadar içinde olmasam da, çok rahat bir senfoni ya da konçerto yazarım, yazıyorum da. Ama, tabii, bunun içinde olan, büyük saygı duyduğum birçok arkadaşım var. Onlarla yan yana geldiğimiz zaman Batı yönünü tamamıyla onlara teslim ederim, karışmam. Çünkü o konuda onlar uzman. Benim konum birinci derecede Türk müziği olduğu için, bunu korurum, ona saygı duyarım. Gerçek bir bilenin önüne geçmek istemem. Bu saygıyı gösteririm. Ama, dediğim gibi, o olmadığı zaman, gene saygı duyarak, gerekeni en üst düzeyde yapmaya çalışırım. Yani bu çalışmalarını yaparken, dediğim gibi, halk müziğini, sanat müziğini bilmek, Batı'ya da

dönük olmak, Batı'yı da temelinden tanımak gerekiyordu.

Peki niye karşı çıktılar? İsim önemli değil burada ama, mesela, bir halk müzikçi, toplumda çok tanınan, hatta hocanız olmuş Nida Tüfekçi gibi biri size karşı çıkabilirdi. Sanat müziğinden birtakım önemli isimler karşı çıkabilirdi. Batıcılar da karşı çıkabilirdi, sevmeyebilirdi. Sevenler gibi sevmeyenler de çok oldu.

Orhan Gencebay: Genelde beni tanıdıkları bir yön vardı; tanıdıkları yön derken, çalışmalarım arabesk diye adlandırıldı, ki bu isim son derece yanlış. Benim yapmak, anlatmak istediğim çalışmayı bu başlıkla anlatamazsınız. Çünkü ben serbest çalışıyorum. Halk müziğinin de, sanat müziğinin de, Batı'nın da, Orta Doğu'daki bütün kültürlerin de izlerini taşıyan bir müziğim var. Burada yalnız Arap yok ki. Burada Türk var, Grek var, vs. Osmanlı var.

Peki, siz bütün bu mirası değerlendiren bir müzik olmalı diye mi araştırmaya başladınız?

Orhan Gencebay: Türk müziği nereleri etkiledi, nerede etkilendi, diye araştırmak istedim. Merak ettim. Ondan dolayı ilgilendim. Karşıma neredeyse dünya tarihi çıktı. Hayretler içinde bırakacak olgular, olaylar, durumlar var. Kızılderililere kadar gidiyorsunuz. Geçen aylar içerisinde, Türk kültürüyle ilgileniyorum diye, Amerika'daki konsolosluktan bir Kızılderili babanın, on dört yaşındaki oğluna yaptırdığı bir müziği gönderdiler. Dinledim. İki CD'ydı. Bir CD'nin birçok parçasında bizim Anadolu ezgilerine benzeyen ezgiler vardı. Pentatonik bir yapı vardı. Bir müzisyen olarak bunu hissettim. Şaşırdım. Ve adamın söylediği şu; ben Türküm. Kızılderili söylüyor bunu! "Ben Türküm, çocuğuma da bunu ben öğrettim." Çocuk babasından öğrendiklerini albüm yapmış. Daha bunun gibi birçok örnek var.

Türk müziği nereden etkilendi, nereyi etkiledi diye baktığımızda, karşımıza dünya tarihi çıkıyor. Mesela, İrlandalı genç bir rock grubu var. Yaptıkları bir eser tamamıyla bizim hüseyini dediğimiz pentatonik yapı... Komasız. Küçük oğlum söylemişti bunu bana. Grubun adını şu anda hatırlayamıyorum. Hayret ettim. Dedim, acaba kendileri mi yaptı yoksa bir yerden mi etkilendiler. Biraz araştırdığımda İrlanda'nın kendi yapısında var olduğunu öğrendim. Daha da şaşırdım. Ama İrlanda'nın nereden geldiğini biliyorum. Orta Asya'da kuzey kavimlerinden biri. Bağlantıyı böyle kurduk. Yani, o orijinde o sesler var. Baktığımızda hayret edecek derecede bir bütünlük görüyorsunuz.

Samsun'dayken Küçük Orhan derlermiş size, değil mi?

Orhan Gencebay: Muhtelif isimlerim vardı. İlkokuldayken, çok özür dilerim, Ayı Orhan derlerdi. İlkokul ve ortaokuldayken spor yapıyordum, body çalışmaya başlamıştım. Bana el şakası yaparlardı. Ben bir şey demezdim. Ben de onlara yapardım, onlar bana bir daha yapmazlardı. Adım Ayı Orhan kaldı. Böyle isimler vardı. Daha sonra, lise yıllarında, Kont Orhan derlerdi.

Onun sebebi ne?

Orhan Gencebay: Kont Monte Kristo'ya çok özenirdik. Çok şık bir adammış. Geceyarısı elinde bastonla dolanırmış. Ben de lise yıllarımda çok şık gezerdim. O yüzden Kont Orhan derlerdi. Sonra Orhan Ağabey oldum. Daha sonra da Arabeskeçi Orhan Ağabey. Şimdi Orhan Baba diyorlar ama, dede diyenler de var. Müziğimden dolayı bazı arkadaşlarım; yaşımdan dolayı da çocuklar dede diyor. Bir tane Efe'm var benim, dokuz yaşında. O dede diyor bana. Başka çocuklar da var dede diyen. Bayılıyorum onlara. Çok seviyorum çocukları.

Efe rap söylüyor. Orhan Bey'in telefon melodisi torununun söylediği rap şarkısı.

Orhan Gencebay: Yarın onun okulunda müsamereler var. Müsamerelerde Beethoven'ın bir pasajını çalacak piyanoyla. Bir tek onu biliyor ama, başka bir şey bilmiyor. Fakat dün annesine ilk kez, bana nota öğret, demiş. Annesi de öğretmeye başlamış. Sonra ne olur bilmiyorum ama, şimdilik istiyor.

Monte Kristo Kontu dediniz, filmde mi biliyordunuz? Samsun'da çok sinema var bildiğim kadarıyla.

Orhan Gencebay: Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ilk adımı Samsun'da atıldığı için 19 Mayıs etkinlikleri orada son derece renklidir. Hem spor hem de bilgi açısından çok zengindir. Benim çocukluğumda, söylediğim gibi, klasik Batı müziği, halk müziği, sanat müziği, rock, aklınıza ne gelirse, her kategoride müzik vardı. Recep Öğüt diye bir ağabeyimiz vardı. Hem piyano hem de saksafon, alto saks çalardı. Onunla çalışırdık. Yani biz tüm müziklerin içindeydik. Samsun'u böyle değerlendirmek lazım.

Çocukluğunuzda, gençliğinizde kaç sinema vardı Samsun'da?

Orhan Gencebay: Sekiz, on tane vardı. Ben doğduğumda Samsun'un nüfusu yirmi beş bindi. O zamanlar nüfus yirmi bini geçince şehir olunuyordu.

Gider miydiniz filmlere?

Orhan Gencebay: Gitmez olur muyum!

Sizi çok etkileyen filmleri hatırlıyor musunuz?

Orhan Gencebay: Tabii. Mesela *Herkül* filmleri vardı. Steve Reeves vardı. Gordon Scott, Mark Forest... Steve Reeves, dünya vücut şampiyonuydu. O zamanlar, erkek adam güçlü kuvvetli olmalı, vurdu mu devirmeli, diye düşünüyoruz. *Monte Kristo*, tabii ki, çok etkiledi. Tarihi filmler etkiledi. Zeki Müren'in *Berduş'u* vardı. Lütfi Akad'ın sineması beni her zaman etkilemiştir. Ayhan Işık, jön Ayhan Işık! Benim yaşımda olan hemen herkesi kişiliğiyle ve fiziğiyle etkilemiştir, eminim. Yakışıklı, aslan gibi bir adam. Daha sonra, çocukluğumdan biraz çıktıktan sonraki zamanlarda da beni etkileyen birçok üstadımız var, tabii. Birçoğuyla da çalıştık zaten.

Üzerinizde Ayhan Işık'tan bir yadigar taşıyorsunuz galiba. Onu da söyleyin, isterseniz.

Orhan Gencebay: Bıyıklarım. Bence rahmetli Ayhan Ağabey bıyıkları konusunda Clark Gable'dan etkilenmişti. Douglas Fairbanks'ten de etkilenmiş olabilir, ama büyük ihtimalle Clark Gable'dan. Ben de Ayhan Ağabey'imden etkilenmiş olabilirim.

Bu birikimle İstanbul'a geldiğinizde neler yaptınız? Önce beste ve plak yapmadınız herhalde; henüz on sekiz, on dokuz yaşındaydınız çünkü. Kendi müziğinizi kuracak değil, birtakım arayışlarınıza devam edecek bir çağdaydınız. 70'lere, ilk ününüzü sağladığınız zamana kadarki dönemin bir özeti yapar mısınız?

Orhan Gencebay: O zaman Ankara'dan başlayayım. Bir zamanlar bizim için en üst platform, TRT Ankara Radyosu'ydu. Televizyon olmadığı için Ankara Radyosu'na giren kişi her şeyi aşmış demektir. Ankara Radyosu'nun sınavlarını kazanmıştım ama devam etmedim. Sınavın usulsüz olduğunu söylediler. Daha sonra İstanbul Radyosu'nun sınavlarına girdim ve kazandım. Fakat gayem şuydu; Türk müziği ile ilgili çalışmalar yapmak; birikimlerimi, bilgilerimi paylaşmak ve Türk müziğini daha iyi yerlere taşımak. Bence buna ihtiyaç vardı. Türk müziği bütün malzemesiyle, haşmetiyle ortadaydı. Cumhuriyet döneminde birtakım çalışmalar yapılmıştı ama, hâlâ ham haliyle duruyordu. Resmi olarak hâlâ böyle olduğunu da belirtmeliyim.

Yapılması gereken daha çok işimiz var. Teori yönünü de geliştirmemiz gerekiyor. Ben bunun derindedim. Türk müziğini daha zenginleştirmek için orijinin dışına çıkarmamız gerekiyor, diyordum. Muhafazakar arkadaşlar, hocalar bu dediklerime tepki gösteriyordu. Oysa ben bilineni aşmak istiyordum. Bili-

nenin dışına çıkmalıyız dedikçe tepkiler düşmanlığa dönüştü. İstanbul Radyosu'ndan uzaklaştırılmam için gerekeni yaptılar. Ben en üst başarıyla girmiştım. On ay sonra beni kaçırttılar ama. Nida Tüfekçi benim direkt hocam değildir. Ama bizden evvelkilere "hocam" deriz çünkü hepsinden feyzalmışızdır. Saygı duyarız. Beni kaçırttılar. Kaçırtanlardan biri Nida Bey, diğeri de Cüneyt Orhon idi. O zamanlar, pop diye adlandırdığımız bu yapılar fazla etkili değildi. Türk halk müziği ve Türk sanat müziği denen yapılar çok etkindi. Fakat ben bu icradan tatmin olmadığım, farklı bir şeyler yapılabileceğine inandığım için kendi bildiğimi yapmaya başladım.

Ondan sonra da Arabeskçi Orhan diye anılmaya başladık. Bu tanımlama yanlıştı. Bu bana uygun bir tanım değil, deyip serbest çalışmalarına devam ettim. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde hiç kimsenin başına gelmeyen durumlara maruz kaldım. Ama, söylediğim gibi, hiç umurumda değildi. Ben ne yaptığımı biliyorum, dedim. Çalışmalarım halkımız tarafından o zamana kadar kimseye gösterilmeyen bir ilgiyle karşılanmıştı. Bu ilgiden büyük güç alıyordum. Doğru yoldayım; insanlar beni ve çalışmalarımı seviyor, diyordum.

Peki, tersi olsaydı ne yapardınız? Eleştirmenler ve hocalarınız yaptıklarınızı beğenseydi ama halk beğenmeseydi; "Yanlış yoldayım" der miydiniz?

Orhan Gencebay: Bir yanlışım, eksikim var herhalde, diye düşünürdüm. Her zaman yaptıklarımı önce kendim beğenmeliyim, inanmalıyım sonra insanlara sunmalıyım, diye düşündüm. Herkesin sevmesi mümkün değildi tabii ama halkımız da büyük ilgi gösterdi çalışmalarına. Bir de bir lakabımız var: Kral. Şimdi imparatorlar, krallar bol miktarda olabilir. Ama bana bu isim çok önceden verilmişti. Çalışmalarım çok büyük ilgi görmüştü çünkü. Rekortmendim. Şu ana kadarki toplam yasal tirajım 65-70 milyon arasındadır.

Türkiye nüfusu kadar.

Orhan Gencebay: Korsanı katarsak üç yüz milyonun üstündedir. Bu, dünya çapında bir rakam, bununla gurur duyuyorum. Gördüğüm ilgiyi daha iyi göstermesi açısından söylüyorum bu rakamı. Ben hiçbir zaman şöhret olmaya çalışmadım, onu da söyleyeyim. Sadece müzikte başarılı olmaya çalıştım. Bu arada şöhret de oldum. Hiçbir zaman şöhrete rağbet etmedim, etmeyeceğim de. Ben hep müzik adına bir şeyler yapmak istedim. Ama çok tepki aldım. Batıcılardan gelen tepki bizimkilerinkinin tam tersiydi; bizim muhafazakarlar melodilere takılıyordu, Batıcılar ise sözlere.

Ne diyorlardı? Kaderci mi buluyorlardı?

Orhan Gencebay: “Kaderci” kelimesini kullananlar da vardı, ama kaderciliğin ne olduğunu bilmeden söylerlerdi. Bizim batıl kaderle işimiz yok. Ben amatör olarak astrofizikle ilgileniyorum. Bu işle derinlemesine ilgilenen astrofizikçiler kaderi iyi tayin ederler. Kader, ihtimaller hesabıdır. Yaşamda var olan ihtimallerin tümüne kader denir. “Alinyazısı” ise yaşanan ihtimallerdir. Böyle tanımlamak lazım. Bilimsel olarak açıklanabilir bunlar ama bazıları batıl olarak ifade ediyor ki, benim batıl kaderle hiçbir zaman ilginç olmamıştır. Bestelerimde de bunu anlatmaya çalışmışımdır. Dikkat edilirse ayrılır. Batıcılar buna takılıyordu. Entelektüel olanlar değil ama, entelektüellere saygım büyük. Batı felsefesine ve kültürüne hakim olmayan insanların tanımlamasıydı bu bana göre.

“Ben ne yaptım kader sana? Mahkum ettin beni bana,” diye şarkı sözleriniz var, örneğin. Bu örnek üzerinden gidersek, konuşuyorsunuz kaderle.

Orhan Gencebay: Hani hayali varlıklar olur, felek gibi. Felek nedir? İnsanların deşarj olmak için yarattıkları hayali bir varlıktır. Zaman zaman birtakım dertlerimizi ya da o anki halet-i ruhiyemizi anlatmak için söylediğimiz şeyler vardır. Bir şiirde, mesela, bulutları tekmeleriz, güneşe kafa tutarız, kutup yıldızına bilmem ne deriz, aya gider geliriz... Sevgili için gökten yağmur yağdırırız, vs. Demin, kader ihtimallerdir, demiştim. Ben o şarkıda bu ihtimallerden en kötüsünün başıma gelmiş olmasına isyan ediyorum. Olumsuz bir ihtimalin içindeyim. Bu ihtimal başıma gelmemeliydi, ama geldi. Bir tür şikayet, kendime göre. “Ben ne yaptım kader sana, mahkum ettin beni bana?”. Yani “Ne biçim ihtimalsin ki başıma geldin, beni bana mahkum ettin, hay Allah!” falan gibi. Böyle bir yakarış.

Ama bu anlaşılmadı ve kadercilik üstünüze bir damga gibi yapıştı. Hatta arabesk denilen müziğin üstüne de. Sadece bir acıdan bahseden ama o acının çözümünü üretemeyen bir müzik olarak tanımlandı.

Orhan Gencebay: Maalesef, medyamız biraz öyle tanıttı. Aslında arabesk Eski Mısır’dan, firavunlar döneminden yayılan bir kavramdır. Güzel sanatlarda bir tarz, bir formdur. Japonya’da bile görülür. Özellikle mimaride daha çok kullanılmış bir süsleme formudur. Klasik balede de iki tane figürün adı arabesktir. İtalyanlar on ikinci asırda “Arabesko” diyorlarmış. Muhtelif tanımlamalar var. Sonuç olarak, Arap kültürüne ait bir kavram. Şimdi; ben Batıya dönük halk müziği, sanat müziği yapıyorum. Buna arabesk

denebilir mi? Ne kadar yanlış bir tanımlama! Tamam, Arap kültürüyle Türk kültürünün tarihsel ve dinsel yakınlığı var. Pek çok ortak noktaları var, olması da çok doğal. Özellikle din burada birinci derecede rol oynuyor. Ezan Endonezya'da da, Mısır'da da, Türkiye'de hemen hemen aynı şekilde okunur. Kur'an-ı Kerim de çok benzer şekilde okunur. Bu yalnız İslamiyet'te değil, Hristiyanlarda da böyledir. Hangi ülkeye giderseniz gidin, Hristiyanlık öğelerinin bütün yapıları aynı. Her ülkede bunu görebilirsiniz. Ama onlar, "Aman bu Almanbesk, yok bu İngilizbesk yahut bu Fransızbesk," demiyorlar. Fakat bizde, nedense, İslam kültüründen etkilenmeler bazı kişiler tarafından farklı yorumlanıyor. Halbuki Türk müziğiyle Arap müziğinde benzerlik olması çok doğal.

Mısırlı birçok ünlü bestekar da "Sen Türk müziği yapıyorsun," diye dışlanmış.

Orhan Gencebay: Mısır, Arap kültürünü en iyi icra eden ülkedir. Mısır'daki sanat müziği otoriteleri şunu söylerler; bizim kökenimiz Osmanlı'dır. Sanat müziğimizin temelinde Osmanlı müziği, Türk müziği vardır. Bazı muhafazakar Araplar tarafından tepkiyle karşılanırsa da onlar bunu kabul etmişlerdir. Konservatuarlarında okudukları sistemde de Osmanlı ses sistemi vardır. Osmanlı'nın ortaya koyduğu aslında çok güzel bir sistem vardır ama daha ileriye götürmek lazım. Araplarla, dediğim gibi, bir benzerliğimiz ve ciddi etkilenmelerimiz var. Ama neticede ayrıyoruz. Her ülkenin kendine has özellikleri var.

Batıcıların şarkı sözlerinize itirazından, kaderciler bulmalarından bahsediyorduk. Şarkılarınızın genellikle kendi sorunlarına çözüm bulmayan, bulmak için gereken çabayı da göstermeyen ve hep "Şikayetim var yaradana" gibi, başka mercilere havale eden tarafı eleştirildi. Şarkılarınızın hepsi böyle olmasa da kaderciler suçlandınız. "Kardeşim, bir derdin varsa neden onu çözmek için gereken mücadeleyi vermiyorsun?" anlamında bir itirazdı o, herhalde.

Orhan Gencebay: Ben o şarkıyı 1975 yılında yaptım, ve hep söylediğim gibi, ülkemizin içinde bulunduğu şartlardan etkilenerek yaptım. Ben insanı, doğayı, ülkemi seviyorum. Ama ülkemde insanlar acı çekiyordu. Günde yüz, yüz elli kişi öldürülüyor ya da yaralanıyordu. Öyle bir dönemde yaptım. "Böyle bir dünya olmasın, bunu batıralım, yenisini kuralım. Daha iyi bir dünyada yaşayalım," diyordum. Olanlardan, yaşananlardan şikayet ediyorum. Bütün bunlar neden oluyor, neden böyle şeyler yaşıyoruz? O kadar ağırdı ki yaşananlar, ancak öyle bir isyanla anlatabiliyordum hissettiklerimi. Ayrıca, isyanını şarkılarıyla yansıtan ilk ben değilim ki... Yüzlerce, binlerce yıldır müzisyenler türkülerıyla, şar-

kılarıyla benzer şikayetleri dile getirmiş. Halk müziğimizde, “Alageyik gibi boyun sallarsın / Kement atıp boynumu bağlarsın / Bana derler, niçin gülmez, ağlarsın / Felek, gül, dememiş, nasıl güleyim” diye bir uzun havamız var, mesela, ve daha pek çokları. Ben de bu isyan eden müzisyenlerden biriyim sadece. Her şikayet edene, üstelik anlamını da bilmeden, arabeskçi mi demek lazım? Böyle şey olur mu? Bu son derece yanlış.

Şikayetlere çözüm önerilmiyor algısı vardı galiba. Ama sizin böyle bir derdiniz yoktu, sanırım. Yaşananları protesto ediyordunuz sadece.

Orhan Gencebay: Protesto yapıdır bu, evet. İçinde bulunduğum durumu protesto ediyorum. Ekonomist olsaydım çözüm de önerirdim belki.

Amatör ekonomistlik de var mı?

Orhan Gencebay: Yok. Sanatla ilgilenenlerin anlamadığı konulardan biri de paradır. Parasız bir şey olmayacağını bilirler ama para onlar için her şey değildir. *Cevap Ver* adlı şarkımda bu mesele vardı. Birinci kuplesinde gerçek sevgiyi arayanın sorması gereken dört soru vardı: Bir; param olmasa da beni sevebilir misin? İki; ben açken sen tok gezebilir misin? Üç; benden daha güzel ve yakışıklı biri beni sana unutturabilir mi? Dört; paylaşmanın asaletini, bencilliğin çirkinliğine tercih edebilir misin? Cevap ver. İkinci kuplede de “Para belki çok şey ama her şey para değildir ki. Seni öyle seviyorum ki, para nedir ki? Diyorlar ki; mutluluğun sırrı yalnız paradadır. Zengin olan daha mı mutludur ki?” diyordum. Bunu Türkiye’nin en zengin insanların karşısında söylediğimde ağladılar. “Hayır!” dediler. Mutluluk başka bir şey yani. Para, özellikle sanatçılar için, araçtan başka bir şey değildir. Biz parayı kullanmalıyız, para bizi değil, diyorum özetle.

Siz, 60’ların sonunda, 70’lerin başında çok ünlendiniz. Ama hayranlarınız bir türlü konserlerinizde canlı canlı izleyemedi sizi. Allahtan sinema imdada yetişti de sizi seyretme şans buldu bütün Türkiye. Nasıl başladı bu sinema macerası? Madem sahneye çıkmıyorum, bari sinema yapalım mı dediniz? Tekliflere mi dayanamadınız? Yoksa hep bir aktör olma haliniz mi vardı?

Orhan Gencebay: Dediğin çok doğru, sahneye çıkmıyordum. O zaman sadece TRT vardı, bir numaralı tanıtım aracı ama ben TRT’yle anlaşmıyordum. Çünkü TRT’ye de boyun eğmeyen tek bendim. Çıkarmıyorlar ya da altı, yedi yılda bir çıkarıyorlar. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu misali. Neyse, sahneye de, televizyona da çıkmadığım için film yaptım, doğru. Halkımızın kar-

şısına ancak filmlerle çıkabildim. Ama ben tanınmadan önce de sinemayla ilgili çalışmalarım vardı. Birçok filmin müzik direktörlüğünü yaptım. Mesela, 21-22 yaşında, üstat Metin Erksan Ağabey'imizle yaptığımız *Kuyu* filmi vardır. Film ödül almıştı. Müzikler de beğenilmişti.

Metin Bey'den mi geldi teklif size?

Orhan Gencebay: Evet. Şöyle oldu; Lütfi Akad Hocamızla *Hudutların Kanunu* ve *Kızılırmak-Karakoyun'u* yapmıştık. *Kızılırmak-Karakoyun* da ödül almıştı. Rahmetli Yılmaz Ağabey, Yılmaz Güney oynamıştır. Yılmaz Güney'le o zamandan çok yakın tanışırım.

Sizi nasıl buluyor Lütfi Akad? Yani namınız yürümüş mü o kadar?

Orhan Gencebay: Anlatmıştım ya, yirmi iki, yirmi üç yaşındayken Samsun'da Küçük Orhan lakabıyla anılıyordum. Lütfi Ağabey ismimi duymuş. "Bu filmin müziklerini yapar mısın?" dedi. Festivale hazırlamıştı filmi, çok ciddi bir çalışmaydı.

Mithat Alam: Memnun kaldınız mı o çalışmadan?

Orhan Gencebay: Çok.

Mithat Alam: Lütfi Akad'la ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Orhan Gencebay: Lütfi Ağabey benim yaşamımda son derece önemli, çok büyük, çok saygın bir yer işgal eder. Ben, sinemadaki ciddiyeti, disiplini ve güzelliği ilk onunla tanıdım. Lütfi Ağabey öyle birisidir. Bir üstattır o.

Ne istedi sizden *Kızılırmak-Karakoyun* filmi için?

Orhan Gencebay: Film stüdyosuna götürdü beni. Yine rahmetli, Yorgo İlyadis Ağabey'imiz, Kriton İlyadis de vardı. Her anlamda harika insanlar. Film seyrettik. Lütfi Ağabey dedi ki, "Bana sa-zınla güneşi anlat." Çok hoşuma gitti. Doğa-çlamayı, emprovizeyi son derece önemseyen biriyim çünkü. Benden çok güzel bir şey istemişti. Çok da motive ediciydi. İçimden gelerek ve çok keyif alarak yaptım. Dört gün sürmüştü çalışma. Üçümüz de sonuçtan son derece memnun olmuştuk.

Sadece bir bağlamayla siz mi vardınız?

Orhan Gencebay: Arada bazı ufak tefek ilaveler vardı ama genel olarak bağlama ve ben... Başka filmlerinde de çalıştık Lütfi Ağabey'le; *Hudutların Kanunu*, *Gelin*, *Diyet*, *Gökçeçiçek*...

İşte Metin Ağabey de Lütfi Ağabey'den duymuş beni. Sonra, onunla da çok güzel, keyifli bir çalışma yapmıştık.

Mithat Alam: Metin Bey'in birlikte çalışılması zor bir insan olduğu söylenir.

Orhan Gencebay: Lütfi Ağabey de çok zordur, Metin Ağabey de, şüphesiz. Ama, biz son derece iyi anlaştık. Ne istediklerini anlamıştım ve vermeye çalışmıştım. Sonuçtan hepimiz memnun kalmıştık. Yani, yeterli görülmüştük üstatlar tarafından. Daha sonra, Serdar Gökhan'la Hülya Koçyiğit'in oynadığı *Gökçeçek*'te de sevgili Noray Demirciyan Ağabey ile çalışmıştık. Benim adım yazmaz ama epey emeğim vardır o filmin müziklerinde de. Noray Ağabey ile çok yakın dosttuk. Çok iyi, büyük bir müzisyendir o da. Onunla atonal müzik sistemini denemiştik. Atonal müzik sistemi, bildiğimiz polifonik sistemden daha farklı bir yapıdır. Polifonik sistem, bir üç beş sekiz, diye sayarken, atonal sistemin geriye doğru, daha farklı bir matematiksel yapısı vardır. Özellikle gerilim ve duygusal yoğunluğun olduğu sahnelerde kullanmıştık. Çok da iyi bir çalışma olmuştu.

Sazın sınırlarını aşmak, onunla çok şey yapmak istiyordum, demiştiniz ya... Lütfi Akad'ın sizin hakkınızda söylediklerini okumak istiyorum: "Sazını alıyor. Ayağını alçak bir iskemleyle dayadıktan sonra çalmaya başlıyor. Herkesin elinde görüp dinlediğim o ince, zarif sesli saz, onun elinde devleşip bir orkestra hacmine yükseliyor. Bir bayrak açarcasına ya da bir meşale tutuşturup yedi mahalleden duyulan bir nara atarcasına kısa bir konser veriyor. Sazın böyle çalındığını bir daha hiçbir yerde duymadım."

Orhan Gencebay: Teşekkür ediyorum üstadımıza, ağabeyimize. Demek, gönül birliği etmişiz orada. Duygularımızı birbirimize ifade edebilmişiz. Üstadın sınavından başarıyla geçmişim. Sağolsun.

Mithat Alam: Metin Erksan ve Lütfi Akad haricinde başka yönetmenlere de müzik yaptınız mı?

Orhan Gencebay: Atif Yılmaz Ağabey'imizle çalışmıştım. Onunla da çok iyi anlaşırđık. Daha sonra Orhan Aksoy'la çalıştım. Orhan Ağabey'imiz, güçlü duyguların piri... Osman Fahir Seden Ağabey'imiz, Şerif Gören... Pek çok arkadaş, ağabeylerimizle çalıştık.

Atif Yılmaz'la film müzikleri için mi çalıştınız?

Orhan Gencebay: Evet. Birçok filminin müziklerini ben yapmıştım. Oyuncu olarak ilk filmimi Dadaş Film ile yapmıştım. Ace miydik, tabii, hiçbir şey bilmiyorduk oyunculuk hakkında. Ne

söyleniyorsa onu yapmaya çalıştık kuzu kuzu. O zamanlar en iyi tanıdığım ve en çok sevdiğin yönetmen Lütfi Ağabey'di. Ona söylemiştim. O da beni kırmamıştı. O da hayatında ilk defa müzikle ilgili bir film çekiyordu: *Bir Teselli Ver*. Düz ama sağlam bir hikayemiz vardı.

Mithat Alam: Oyuncu olarak ne hissettiniz?

Orhan Gencebay: Oyuncu olarak her zaman şu rahatsızlığı hissettim; tamam, sinemayı çok seviyorum ama sonuçta ben bir müzisyenim, oyuncu değil. Ya bu filmde oynayarak gerçek bir sinema sanatçısının çalışmasına engel oluyorsam?

İşini elinden aldığınızı mı düşünüyordunuz?

Orhan Gencebay: Evet, öyle düşünürdüm. Onun yapması gereken bir şeyi ben yapıyorum. Acaba ayıp ediyor muyum, dedim. Sonra baktım bütün dünyada tanınan kişiler film yapıyor. Reklamlarda oynamadım o dönem. 74'-75'te bana büyük reklam filmleri teklif edildiğinde, "Ben sanatçuyum. Reklam yapmam," diyordum. Şimdi öyle değil ama o zamanlar böyle hissediyordum. Daha *Bir Teselli Ver*'i yapmadan evvel birisi bana, bir yapımcı adına, UNESCO'da gösterilecek bir filmde Yunus Emre'yi oynamamı teklif etti. Filmin çekim süresi on dokuz, yirmi gün. Çok sinirlendim. "Ben daha sinemada film yapmamış adamım. Koskoca Yunus Emre'yi bana nasıl teklif edersin? Git onu Yılmaz Güney'e teklif et. Onun yapması gerekiyor. Üstelik, 'on dokuz-yirmi gün,' diyorsun. On dokuz günde film mi olur? Böyle bir filmde hayır mı gelir?" dedim. Tamamıyla kötü niyetle, ticari düşünceyle böyle bir şey yapmak istiyordu. Kabalık olmasın diye kötü söz söylemedim ama çok sinirlendim. Özür dileyip gitti. Anladı. Sonra, zaman içinde *Bir Teselli Ver*'i yaptık.

Nasıl oynadınız sizce?

Orhan Gencebay: Diyorum ya, kuzu kuzu, ne diyorlarsa onu yaptım. Hatta Lütfi Ağabey "kuzu" diyordu bana. Tülin Örsek'le oynamıştık.

Onun da ilk filmiydi galiba.

Orhan Gencebay: Onun da ilk filmiydi. İki tane kuzu, Lütfi Ağabey ne derse onu yaptık. Kötü değil, ama sade bir film oldu. Belki de Lütfi Ağabey bizi kırmamak için yapmıştı filmi. Dediğim gibi, kötü değildi ama, keşke daha tecrübeli olsaydım daha farklı olurdu dediğim zamanlar oldu.

Film beğenildi herhalde, değil mi?

Orhan Gencebay: Film gişe rekorları kırdı, büyük hasılat yaptı, ayrı konu. Tabii, halkımız bizi sevdiği için ne yapsak izliyordu. Ama ben de, halkımıza duyduğum saygıdan, her zaman yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalıştım.

Peki, film bitince hemen ikinciye düşünmeye başladınız mı? Sinemaya alışmış mıydınız artık?

Orhan Gencebay: Hayır. Aksine, bir film daha yapmam, dedim. Ama, demin dediğim gibi, sahneye ve televizyona çıkmadığım için hiçbir yerde görünmüyordum. Halkımızın karşısına çıkmamanın tek yolu sinemaydı. Ama onu da gereği gibi yapmamız gerekiyordu.

Yani, sadece şarkılarımı göstereyim, diye düşünmüyordunuz.

Orhan Gencebay: Hayır. Kimsenin de böyle düşünmesini istemedim. Sadece benim şarkılarıma dayalı, konser gibi görünen film yapmasınlar istedim. Sinema bana değil, ben sinemaya uymalıyım. Müziğim kullanılacaksa yine sinemanın kurallarına göre kullanılmalıydı.

Mithat Alam: Yeşilçam'da tam tersi oluyordu genelde, değil mi?

Orhan Gencebay: Genelde öyleydi. Ama, ben buna özellikle dikkat ettim. Müziklerimi filmin mesajına uygun yapmalı, ona göre bestelemeliyim, diye düşünüyordum. *Batsın Bu Dünya* filminin müziklerini yaparken de hem Türkiye'mizin içinde bulunduğu olumsuz olaylardan hem de filmin senaryosundan etkilenmiştim.

Sinema, sizin beste yapım sürecinizi de hızlandırmış oldu.

Orhan Gencebay: Yönlendirdi. Filmlerin hikayeleri, mesajları yönlendirdi. Bestelerimin yüzde sekseninde başımdan geçen olayların etkisi vardır. Kalan yüzde yirmisinde bazı mesajları vermeye, bazı özleri anlatmaya çalışmışımdır. Bu arada, birinci filmi yaptıktan sonra, Erman Film, Hürrem Erman Bey –o da harika bir insan, Türk sinemasına çok önemli filmler kazandırmış bir sinemacı, yapımcıdır- bir film yapmayı teklif etmişti. Fakat, bu arada başka biri daha teklif etmişti; Yılmaz Güney. "Kardaş, benim şirketimde beraber olalım, senin yönetmenin olayım, beraber çalışalım," dedi. Bayıldım! Çok hoşuma gitti. Hemen kabul ettim. Çünkü geçmiştten gelen sıkı bir dostluğumuz vardı. Az masa arkadaşlığımız yoktur. Votkayı o da çok severdi, ben de. Uzun yıllar masa arkadaşlığı yaptık. Çok serdengeçti birisiydi, rahmetli.

Mithat Alam: Sesi güzel miydi, güzel söyler miydi?

Orhan Gencebay: Söylerdi ama sesi o kadar güzel değildi. Çok babayiğit, gözü pek bir adamdı. Silahı iyi kullanır, attığını vururdu. Çok severdim onu. O da beni çok sevdi. Teklifini kabul etmişim fakat beraber çalışmak kısmet olmadı. Hapishaneye girdi. Giriş o giriş. Ondan sonra Yılmaz Ağabey'in düzeni bozuldu. Çok üzüldüm. Sonra Hürrem Bey'le devam ettik. İkinci filmim *Sev Dedi Gözlerim* oldu. *Sev Dedi Gözlerim*, Türk sinemasında yapılan son sinemaskop filmidir. Öyle olmasını ben istemişim. Sinemaskop perde daha geniş, daha zengin görünüyor çünkü. Birinci filmde acemiydim, ikinci filmi daha iyi yaparız belki, diye düşünmüştüm. Hürrem Bey, sinemaskop olursa her yerde oynayamaz, diye karşı çıktı ama ben ısrar ettim.

Yönetmeni kim?

Orhan Gencebay: Orhan Aksoy. Perihan Savaş, Selma Güneri ve ben oynadık filmde. Orhan Ağabey filmlerinde duyguyu, aşkı son derece iyi ifade edebilen bir yönetmendir. Çok güzel çalışmalar yaptık onunla. *Bir Araya Gelemeyiz*'i de Orhan Ağabey'le yapmıştık. Hemen hemen her filminden sonra, bir daha film yapmayacağım, diyordum. Beşinci filmim *Batsın Bu Dünya*'dan önce de yine bu kararı almıştım ama sonra onu da yaptık.

Mithat Alam: Niye alyorsunuz bu kararları?

Orhan Gencebay: Oyunculuk konusunda kendimi yeterli görmüyor, çıkan sonuçtan tatmin olmuyordum. Bir de, dediğim gibi, başka birinin çalışmasına engel mi oluyorum, diye endişeleniyordum. Böyle bir duygusallığım vardı. Halbuki, o zaman sinema okulu yoktu. Diğer oyuncu arkadaşlar da, bir yerde, benim gibiydi. Tiyatrodan gelenleri kastetmiyorum, tabii. Her ne kadar sinema dili tiyatrodan farklı olsa da tiyatrodan gelenleri ayırmak lazım. Ben tiyatrodan gelmemişim. Eksik görüyordum kendimi. Müzikte de kolay tatmin olmayan biriydim ama sinema çok daha farklıydı. Müzikteki gibi bir gelişimim yoktu. Onun eksikliğini hissediyordum. Belki de fazla hassas davranıyordum, bilmiyorum. Hürrem Bey ve Şeref Gür filminde oynamamı istedikleri bir sürü hikaye anlattılar bana. Uzun süre direndim, kararlıyım bir daha film yapmamaya. Sonra Vedat Türkali'nin hikayesini anlattılar. O kadar sevmişim ki, daha fazla direnemedim. Sonunda yaptık. Film de çok sevildi, bestesi de. Şimdi de çok seviyor şarkı ve, bana öyle geliyor ki, insanlara "Batsın bu dünya!" dedirtecek sıkıntılar bitmediği sürece de seviyecek.

Şarkı ilk defa o filmde mi duyuldu?

Orhan Gencebay: Film çekerken albümünü de yapmışım. İki kişi aynı anda çıktı. Albümlerimin birçoğu filmler için yaptığım bes-

telerin daha da olgunlaştırılmış hallerinden oluşur.

Nadiren de olsa, daha önceden yaptığınız şarkılar çalıyordu filmlerde. Altı şarkıdan biri, örneğin, zaten bilinen bir şarkı oluyordu.

Orhan Gencebay: %70-80'i yeni bestelerdi. Her film için ayrı şarkılar yapmışımdır. Filme özel müzik yapılması çok önemlidir. Şimdi daha çok yapılıyor ama o zamanlar sinemamızda özgün müzik anlayışı tam yerleşmemişti.Yapılan filmlerin birçoğunun müzik dublajı yabancı filmlerden yabancı müzikler ile yapılıyordu. Ben bundan çok rahatsız oluyordum. Benim filimlerimde de, gerilimin yüksek olduğu avantür sahnelerde zaman zaman kullanılırdı. O sahnelerde Türk müziği kullanılmaktan çekiniliyordu. Türk müziği yumuşak bir yapıya sahipti çünkü. Sonra bunları da aşık ama o zamanlar sinemamızın önemli bir sorunuydu bu. Yeterli önem verilmiyordu müziklere. Batı filmlerinden alınan bazı müzikler, albümler kullanılıyordu. Yanlış olması bir yana, bu konuda başımız derde de girebilirdi. 1983 yılında Almanya'da GEMA'ya uğramıştım. GEMA, Almanya'daki en büyük telif meslek birliğidir. Avrupa'da ve Almanya'daki haklarımla ilgili bazı sorular sormak üzere gitmiştim. Orhan Gencebay adını duyunca sekiz-on kişi etrafıma toplandı. Duymuşlar ve beni merak ediyorlarmış. Almanya'daki Türklerin en çok dinlediği adammışım. Albümler acayip tiraj yapıyor, acayip telifler toplanıyor, ama alan yok ya da başka birileri alıyor. Ben bunu bilmiyordum, tabii. Neyse, o arada bana "Türkiye'deki filmlerde kullanılan Batı müziklerini tespit edebilir misiniz?" diye sordular. "Niçin?" "Telif alacağız." Hayda! Düşündüm, hem bunu tespit etmek kolay değil hem de benim işim değil. Sonra, arkasından neler gelebileceğinden de korkup "Artık, geçmişe mazi derler, diye düşünmek lazım bence," dedim. Ama söyledikleri bir şeye çok çok üzüldüm. "Sizin devletiniz korsan. TRT, devletin televizyonu, telif ödemiyo," dediler. Hem sinirlendim hem de çok üzüldüm. Gerçekten de ödemiyoymuş. Halbuki, 1951 yılında, Berlin'de uluslararası anlaşmalara imza atmışız. Bütün uluslar ne ödüyorlarsa telifle ilgili, ne yapıyorlarsa biz de aynen yapacağız, demişiz.

Türkiye'de ilk telif meslek birliği, MESAM, 1987'de kuruldu. Bu konuda alacak daha çok yolumuz var. Ben MESAM'ın yönetim kurulundayım. Telif meslek birliklerinin bazılarının kurucusuyum, bazılarının da yönetim kurulundayım. Sanatçıyı ve sanatı korumak için sanatçının ürettiğini korumak lazım. Bunun yolu da telif haklarını almaktan geçer. Bu inançla çıktım yola. Sonraki nesillere, sanatçılara kolaylık sağlamak, hazırlık yapmak istiyorum. Epey yol aldık ama yapacak daha çok şey var. En çok müzik alanında yol alındı ama o da ellide bir. Bazı alanlarda yüzde bir, bazı alanlarda kırkta bir. Fakat sinema, ma-

alesefi, en az yol katedilen alanlardan biri. SESAM var sinemada, SODER var, ÇASOD var. ÇASOD'la SODER oyuncuların meslek birlikleri. Ama yeteri kadar aktif değil. SESAM yapımcıların meslek birliğı. Yönetmen ve senaristlerin de var. Ama, yeteri kadar bilmiyorlar. Biz onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz. SODER, sinema alanında kurulan ilk dernektir, 1977 yılında kurulmuştur. Kuruculardan biri de benim, benim büromda kurmuştuk.

SODER'i mi?

Orhan Gencebay: Evet.

Kimler vardı başka?

Orhan Gencebay: Yedi kişi kurmuştuk. Hakan Balamir önderlik yapıyordu. Semra Özdamar, Süheyl Eğriboz, şimdi diğeri iki arkadaşını hatırlamıyorum ama, Hülya Koçyiğit'le ben de katılıncaya yedi kişiyi tamamlamıştık. Birkaç sene iyi gitti. Nasıl daha iyi olabilir, diye toplandık falan ama devam edemedik. Neticede 1980 yılı, pek çok şeyin tamamıyla bırakıldığı yıl, vazgeçildi. Daha sonra tekrar ele alındı, ama hâlâ çok sorunu ve eksiğı var. Biz de yardımcı olmaya çalışıyoruz yine.

Pahalı bir aktör müydünüz?

Orhan Gencebay: En pahalısı değilse de pahalılardan biriydim.

Çünkü çok izlenirdi.

Orhan Gencebay: Yılda bir tane film yapabiliyordum. Belli bir zamandan sonra, iki tane de yapabilirim, dedim ama, zordu, yapamadım. Yılda bir film olunca da iyi rakam veriyorlardı. Biz ısrar etmiyorduk şu kadar olsun diye ama, sağolsunlar, iyi bir rakam veriyorlardı. Hasılatlar da çok iyi oluyordu. Ertem Eğilmez Ağabey'in filmleri, Kemal Sunal'ın filmleri de çok seviliyordu o zamanlar. Onlarla at başı giderdik.

Ertem Eğilmez'le sizin Arabesk filmiyle ilgili bir anınız vardı.

Orhan Gencebay: Evet. Ertem Ağabey çok uyanık bir adamdı aynı zamanda, rahmetli. Ben "arabesk" deyimimin yanlışlığını vurgulamak için bir film yapmak istiyordum. İlan da etmişim, böyle bir film yapacağım, diye. Ama bir türlü senaryoyu istediğim hale getiremiyorduk. Çaba gösteriyorduk. Birkaç sene sürdü. Bu arada Ertem Ağabey kendi senaryosunu hazırlamış; Arabesk filminin senaryosunu. Yapmadan evvel dedi ki; "Orhancığım, senden özür diliyorum. Senin fikrini çaldım. Ama ben başka bir şey anlatıyorum. Güldürü tarzında, seninkiyle ilgisi olmayan bir hi-

kaye. Sana saygı duyuyorum.” Arkasından da filmi çekti. Böyle bir animız var, Ertem Ağabey’le.

Komedi filminde oynamanız için teklif geldi mi hiç?

Orhan Gencebay: Teklifler geldi de, önce ciddi filmlerimi yapayım, sonra oynarım, diye cevap verdim. Bu arada ben bir ara, bir iki şov programı da yaptım. O şov programının bazı bölümlerinde teatral gösteriler vardı. Birilerini canlandırmaya çalışıyordum. Mesela, Şarlo’yu canlandırdım. Kimse inanmadı onun ben olduğuma.

Hangi şov programında?

Orhan Gencebay: *Halk Şov* diye bir program vardı. On üç bölümdü program. Yaparken; şu on üç bölüm bitsin, bir daha böyle bir şey yapmam, diye düşünüyordum. Program devam ettiği sürece bütün ciddiyetimle yaptım ama bittikten sonra bir daha da yapmadım öyle bir şey.

Hangi seneydi bu?

Orhan Gencebay: 93’-94’, sanırım. Charlie Chaplin’i ve daha pek çok kişiyi taklit etmiştim.

Mithat Alam: Bu görüntüler var mı bir yerlerde?

Orhan Gencebay: Bir yerlerde vardır herhalde, bilmiyorum. Levent Kırca görmüş; çok şaşırdım ama seni çok da başarılı buldum, dedi. Demek ki, ciddi adamlar komediyi iyi yapabilirler, diye düşünmüştüm. Bilemiyorum, daha iyisi olabilir tabii.

Sizi sinemada kim seslendiriyordu?

Orhan Gencebay: Rahmetli Abdurrahman Ağabey’imiz; Abdurrahman Palay. “Nayır, n’olamaz!”ı hatırlarsınız. Yalnız beni değil, Yılmaz Güney, Cüneyt Arkin ve daha birçoğumuzu seslendiren Abdurrahman Ağabey’di. “Nayır, n’olamaz” şundan oluyordu: Abdurrahman Ağabey pek çok filme dublaj yapıyordu ekibiyle. Bir filmi bitirdikten sonra diğerine yetişmeleri gerekiyordu. Bu arada oyuncuyla senkronize bir şekilde “hayır” diyebilmek için önce bir “nnn” yapıyor, ki auktakt diyoruz biz ona müzikte, bir nevi auktakt yapıyor, “nnn” sesini çıkarıp bekliyor senkronu tam yakalayabilmek için. Tabii, normalde bütün bu seslerin kesilmesi gerekiyordu ama hızla diğer dublaja başlamaları gerektiği için kalıyordu.

70’lerin sonuna doğru, hatta biraz da 80’lerin başında Şerif Gören döneminiz var. O dönem sizi bir yönetmen alıyor, üç beş film yapmadan bırakmıyordu galiba. Osman Seden’le de

öyle olmuş. Bir seri film çekiyorsunuz bir yönetmenle, sonra başka yönetmene transfer oluyorsunuz, değil mi?

Orhan Gencebay: Ama bu saydığınız isimler, Türk sinemasına gönül vermiş, hiçbir çıkar gözetmeden, sadece sinema aşkıyla çalışan yönetmenler. Türk sinemasının o yokluk dönemlerinde, yoktan var etmeye çalışıyorlardı. Bu da ancak onlarınki gibi bir sinema aşkıyla mümkün olabilirdi. Şerif Gören de onlardan biriydi. Benim de çok sevdiğim, takdir ettiğim bir arkadaşım. Onun en çok feyzaldığı kişi de Yılmaz Güney'dir.

"Ağabey" demediğiniz ilk yönetmenlerden biri, değil mi?

Orhan Gencebay: Aynı yaşıyız.

İlk defa mı kendi yaşıtınızla film çekiyordunuz?

Orhan Gencebay: Hep ağabey dedim, değil mi? Farkında değilim. Saygıdan, tabii. Evet, Şerif arkadaşım. Onunla ilk yaptığımız çalışma, *Aşk ı Ben Yaratmadım* isimli film. Senaryosunu Şerif ile rahmetli Erdoğan Tünaş beraber yazmıştı. Festival için hazırlamıştık aslında, ama göndermedik. Büyük şehre gelen iki insanın hikayesi anlatılıyordu. Biri galip olur, diğeri mağlup. Ben galip olandım. Müjde Ar da mağlup olan. Ama, tabii, yan hikayeleri de vardı. Çok güzel bir film, çok sevilmişti. Benim orada, "Ey köhne İstanbul, sen mi kazanacaksın ben mi?" diye bir tiradım vardı.

Köhne Bizans, hatta.

Orhan Gencebay: Köhne Bizans. Amatör bir tarihçi olarak değinmeden geçemeyeceğim, özür dilerim. Aslında Bizans diye bir ülke yok. Doğu Roma İmparatorluğu var. Hepimizin doğruları bilmesi lazım diye düşündüğüm için anlatıyorum. Bizans niye yok? Çünkü Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'u İtalyanlardan aldı, Yunanistan'dan değil. İstanbul, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkentiydi. Fatih Sultan Mehmet Han, 1453'te İstanbul'u aldığı zaman hem Roma İmparatoru hem de Ortodoksların lideri oldu. Fakat Fatih Sultan Mehmet Han, "Ben ne Roma İmparatoruyum ne de Ortodoksların lideri. Ben Türk İslam imparatoruyum. Ama sizlere saygı duyuyorum. Yaşamınızı ve kültürünüzü koruyacağım," demiş. Fatih'in bu sözleri, görüşleri çok önemlidir. Bana göre, bizim kendimizi daha iyi anlatmamız için yapmamız gereken o kadar çok film var ki... Bunlardan bir tanesi de İstanbul'un fethidir. Gereği gibi yapılmalı ama. Sadece savaşın değil; fikirlerin, felsefenin, insana bakışın, doğaya bakışın da anlatılacağı bir film olmalı. Tabii, güzel bir hikayeye bağlanmalı. Bir de Etrüskler ile ilgili bir film yapılmalı. Konu çok ama öncelikle bu ikisini yapma-

lıyız. Etrüskler 4 bin yıl evvel ortaya çıkmış, Avrupa uygarlığının temelini oluşturan bu kültürdür.

Kastettiğiniz belgesel bir film mi, yoksa hikaye edilerek mi anlatılmalı?

Orhan Gencebay: İki-üç saatlik tam bir sinema filmi olmalı. Selahattin Eyyubi'yi anlatan *Cennetin Kralları* ya da *Troya* yapıldı. Büyük ilgi gördü bu filmler. Troya, Çanakkale'nin dibinde, birçok tarihçinin de bir Türk devleti olduğunu söylediği bir yer. Ama onlar filmi Fas'ta yaptılar ve Anadolu'dan da Türkiye'den de hiç bahsetmediler. Yani, kendi değerlerimizi biz kendimiz anlatmalıyız. Bunlar çok büyük prodüksiyonlar tabii. Maalesef şu anda bunu yapabilecek bir yapımcı bulamayabiliriz. Ama kendimizi daha iyi ifade edebilmek, Türk kültürünü daha iyi anlatabilmek için devletimizin bunu yapması lazım, diye düşünüyorum. Böylesi bir yapımın altından ancak devlet kalkabilir çünkü. Yapımcılarımızın bu kadar maddi imkanı yoktur.

Aşkı Ben Yaratmadım filmindeki tirattan geldik buraya. O tirat başınıza işler açtı, değil mi? O filmdeki karakter de Anadolu'dan İstanbul'a göç etmiş bir saz şairiydi.

Orhan Gencebay: Şöhret olmaya gelmiş birisini anlatıyorum. Ama benim müzik serüvenimde böyle bir amaç yok. Benim bütün derdim Türk müziğini daha iyi bir yere getirebilirimdi. Bütün çalışmalarım, araştırmalarım, emeklerim bunun içindi.

Yani, siz Anadolu'dan İstanbul'a şöhret olmak için göç eden biri değil misiniz?

Orhan Gencebay: Değilim. Ama filmdeki o tirat da üstüme yapıştı, hikayem hep öyle anlatıldı. Bir arkadaş belgeselinde de onu kullandı. "Niye öyle yaptın? Doğru değil ki bu," deyince "Özür dilerim, Orhan Ağabey. Hatasız kul olmaz, hatamla sev beni," dedi. Arkasına da yazdı.

Peki genç bir yönetmenle, yaşıtınız bir yönetmenle çalışmak farklı mıydı?

Orhan Gencebay: Önemli olan yaşı değil, kafasının içiydi, tabii. Şerif Gören çok dolu, her zaman yeni fikirleri, yeni sunumları olan, harika bir yönetmendi. Sürekli kendini yenilerdi.

Onunla yaptıklarınız biraz daha toplumsal içerikli filmlerdi.

Orhan Gencebay: Evet. Mesela, *Derdim Dünyadan Büyük* filmi yasaklanmıştı sonra. Hisarüstü'ndeki gecekondu mahallesinde

çekmiştik. Kırk, elli yıldır orada yaşayan insanların, yasal olmadığı gerekçesiyle, evlerini terketmesi isteniyordu. İnsanlar da madem yasal değildi, neden elli yıldır burada yaşamamıza izin verildi, burası artık bizim, terketmeyiz, diye karşı çıkıyordu. Herkes çok tepki göstermişti. Biz de kendi tepkimizi göstermek, o insanların haklarını savunmak için bu filmi yapmıştık. Filmin finalinde toplu olarak benim yaptığım bir şarkıyı söylüyoruz. Greyder gelecek, benim burama dayanacak ama halkı ezip geçemeyecek. Greyder geri dönecek, halk galip gelecek.

Bitecek Dertlerimiz adlı şarkınız.

Orhan Gencebay: “Yılların günahı kaderde mi kalacak / Elbet bir gün insanlık sizden hesap soracak / Bin dertle, bin gamla yaşadık çok yılları / Sardıkça ezdi bizi yoksulluğun kolları” diye devam eden bir şarkı. “Haktan yana derdimiz” diye bir dizesi de var, ki benim düşüncemi çok iyi ifade ediyor. Fakat, bu sahneyi çekeceğimiz sırada ben başka bir yerdeydim. Döndüğümde bir baktım, şarkıyı birlikte söyleyeceğimiz insanlar toplanmış, biri onlara şarkıyı anlatıyor. Herkes sol elini havaya kaldırmış. Bir anda canım sıkıldı. Koştum; “Arkadaşlar,” dedim, “Hakkın sağı solu yoktur. Hak haktır. Derdimiz hak aramaksa bunu birtakım gösterilerle, hareketlerle hafifletmeyelim.” Neticede benim dediğim gibi çekildi. Hepimizin fikirleri farklı olabilir. Ama bir arada, barış içinde yaşamalıyız. *Sen de Haklısın* şarkım bu düşüncelerimi yansıtır. Neyse, dediğim gibi, *Derdim Dünyadan Büyük* yasaklandı sonra. Sebep de, duyduğuma göre, arka planda görünen duvarlarda birtakım yazıların olmasıymış. Ben çekimlerde hiç farkında değildim bunun.

İzleyici: Bir Arap olarak, arabesk kavramı üzerine yaptığınız açıklamaların hepsine katılıyorum. Arabeskin kaderci yapısı ve mücadelenin, özellikle sınıfsal mücadelenin geri planda olması nedeniyle bir baskıyla karşılaşmış olabilir miydiniz, diye sorduktum.

Orhan Gencebay: Demin de söylediğim gibi, o konuda birçok yanlış görüş vardı. Arabesk de, benim şarkılarım da entelektüel olmayanlar tarafından yanlış yorumlanıyordu. Entelektüeller daha farklı bakıyordu ama, onları ayırmak lazım.

İzleyici: Siz bir bağlama virtüözüsünüz. Muhtemelen tevazu göstereceksiniz ama biz öyle görüyoruz. Fakat, yine de, albümlerinizde yaylılar ön planda. Bağlamadaki maharetinizi sadece *İstanbul Hatırası* filminde gördüm. Belki de çok takip etmedim, bilmeyorum. O filmde *Hatasız Kul Olmaz*, divan bağlamayla, muhteşem bir şekilde çalınmıştır. Albümlerinizdeki düzenle-

melerde neden bağlama ön plana çıkmazdı? Bunu gerçekten merak ediyorum.

Orhan Gencebay: Aslında mümkün olduğu kadar çıkartmaya çalışıyoruz ama, demek ki yeterli olmuyor. Yeni albümde daha fazla yer veriyorum. Son albümde yedi dakikalık, senfonik nitelikte, aynı zamanda konçerto özelliklerini de taşıyan enstrümantal bir eser var. Bir buçuk, iki yıldan beri onunla uğraşıyorum. Nihayet bitirdim. Ben yazdım ama her zaman da ben çalamıyorum. Son derece zor bölümleri var. Bağlama ağırlıklı bir eser olacak o. Adını "Ergenekon" koymuştum, iki sene evvel. Sonra baktım ki olacak gibi değil, "Diriliş" olarak değiştirdim. Daha önceki albümlerde neden yaylılara ağırlık verdiğimizize gelince; her zaman söylediğim gibi, yaylı ailesi, keman grubu; keman, viyola, çello ve arşe fevkalade güçlü, yumuşak güçlülüğü ifade eden bir aile. Türk müziği ve Arap müziği de son derece yumuşak bir yapıya sahip olduğu için hem biz hem de Araplar yaylı ailesine ağırlık veriyoruz. Bunların geldiği yer yine Batı. Fakat biz kendimize has kullanıyoruz. Dediğim gibi, bağlama bu albümde fazlasıyla yer alacak. Teşekkür ederim beni uyardığın için.

İzleyici: Müzik, bir film için çok önemli role sahip. Hikayeyi de taşıyan bir rolü var bir yerde. Mesela, *Bir Teselli Ver*'de çekiç sesleriyle müziğin iç içe geçmesi, aşkın şarkılar aracılığıyla ifade bulması gibi... Hikayeyle müzik birbirini besliyor. Ama, sonuçta bu filmlerin hikayesini siz değil, başkaları yazıyor. Senaryolar yazılırken müdahale ediyor muydunuz?

Orhan Gencebay: E, tabii. Benim felsefeme ters düşen bir şey varsa bunu tartışırdım. Kimse fikrini dayatmazdı, birlikte düşünür ortak karar verirdik.

İzleyici: Yasaklı şarkılar için ne diyeceksiniz? Onlar da sizin çocuklarınızdı çünkü, değil mi?

Orhan Gencebay: Yasaklı şarkılar... Düşünüyorum da, pek yasaklı şarkım yok aslında.

Yasaklayan kim?

İzleyici: Yasaklı değil de, bulunmayan albümler...

Orhan Gencebay: *Sensiz Bahar Geçmiyor...*

İzleyici: Yedi tane daha var.

Orhan Gencebay: Diğerleri hangileri?

İzleyici: *Selma, Ağlarsın Bilsen, Büyü mü Yaptın...* Üçünü de

hiçbir yerde bulamadım.

Orhan Gencebay: Ya arkadaşlar, bunları not alalım.

İzleyici: Orhan Ağabey, hakkınızı helal etmenizi istiyorum. Biliyorsunuz, artık internet, mp3 çağındayız. Kasetlerinizi daha önce ikişer kere almıştık. Ama artık indiriyoruz, ağabey, lütfen hakkınızı helal edin.

Orhan Gencebay: Tabii, tabii. Bu çok önemli bir konu. Bu telif hakları konuları, maalesef internette sökmüyor. Telif hakkı diye bir şey, maalesef yok. Yalnız internet değil, ondan evvel de fiziki satışlar korsan yüzünden muazzam bir darbe yemişti. Şu anda, maalesef müzik yapım sektörü çökmüş durumda. Yapım sektörünün çökmesi de üretimin azalması anlamına geliyor. Size bir iki rakam vereyim, daha iyi anlaşılır: Evvelki sene Amerika'da 33 bin, İngiltere'de 26 bin tane albüm çıktı. Bizde ise 1.240 tane, ki bunun yarısı da yabancı albümlerdi. Yine bir rakam daha söyleyeyim: Korsan olmasaydı, Türkiye'de yıllık albüm satışı yasal olarak 270 milyon olacaktı. Şu anda yasal olarak kaç biliyor musunuz: 6-7 milyon. İnternet üzerinden, kiralayarak, satın alarak yapılan *download* sayısı senelik yirmi sekiz milyon civarındadır. Cep telefonları buna dahil değil. Ama olması gereken iki-üç milyar. Bu yirmi sekiz milyonun getirisi de sektörü katiyen ayakta tutamıyor. Bunu aşmanın yolu, telif haklarını uygulamaktan geçiyor...

Peki o şarkıları kim koymuş acaba? Siz biliyor muydunuz bu yayınlamadığınız şarkıların internette olduğunu?

Orhan Gencebay: Benim unuttuğum o kadar çok çalışma var ki... Fanatik hayranlarımız benden daha iyi biliyorlar. Onlar bana hatırlatıyorlar. Teşekkür ediyorum onlara.

Bir de, internet sayesinde çok ünlü olmuş ama siz yorumlamadığınız için size ait olduğu bile bilinmeyen şarkılar da var, değil mi? Yani, *Bir Teselli Ver* öncesi, birçok sanatçının okuduğu, ama sizin hâlâ bir türlü okumadığınız besteleriniz var.

Orhan Gencebay: Mesela, *Hey Gidi Koca Dünya* benim bestemdir. *Sevedim Karagözlüm*, *Sabırtaşı*... Bunlar zamanında hit olmuş, çok sevilmiş eserlerdendir. Başka sanatçı arkadaşlar, ağabeylerimiz, ablalarımız tarafından söylenmiş ama benim hiç okumadığım pek çok şarkı vardır.

Mithat Alam: Onları okumayı düşünmüyor musunuz Orhan Bey?

Orhan Gencebay: Ben sürekli üretiyorum. Belki fırsat bulamayacağım, diye düşünüyorum.

Deryada Bir Salım'ı okudunuz mu?

Orhan Gencebay: Okudum, evet. *Deryada Bir Salım* benim bu tarzımın ilk örneğidir. İlk defa o şarkıda Batı ve Türk müziği grupları bir araya geldi. İlk defa otuz kişiyi geçen bir orkestra ile çalışıldı. Üç gün prova yaptıktan sonra çaldık.

İzleyici: Sizi dinlemek çok keyifliydi, onur duydum. Yanlış hatırlamıyorsam tamamı senfoni olan bir albüm yapacaktınız. Ne zaman çıkacak o albüm?

Orhan Gencebay: Ben onu çok geciktirdim. On sene evvel, Londra Senfoni Orkestrası'yla *Bir Gencebay Senfonik Şiiri* adı altında yapalım, diye konuşmuştuk. Fakat baypas oldum, o engelledi. Arkasından başka şeyler de oldu. Ertelemek zorunda kaldım. Ama çok üzüldüm, çok severek yapacağım çalışmalarında çünkü. İhmal ettiğim için sevenlerden özür diliyorum. Şu anda, yavaş yavaş da olsa, hazırlanıyoruz.

İzleyici: Bugünlerde bir tevazu sorunu yaşanıyor. En küçük bir şey başardıklarında bile insanların ayakları yerden kesiliyor, yukarıdan bakmaya başlıyorlar. Siz çok başarılı olmanıza rağmen, bir bilgiyi sunarken bile "Eksiğim varsa affola," diyorsunuz. Mütevazı olabilmenin en büyük sırrı nedir?

Orhan Gencebay: Estağfurullah, rica ederim. Herkesin bir görevi vardır, diye düşünüyorum. Herkes birbirine hizmet ediyor bu dünyada. Bunu herkes böyle bilsin. Hepimiz bütünü bir parçasıyız. Tek başımıza bir hiç olduğumuzu anlayabilirsek mütevazı da olabiliriz. Mevlana'mızın da dediği gibi, ya olduğu gibi görünmeli insan ya da görüldüğü gibi olmalı. Mütevazılık kendini aşabilmekle ilgili. Kendini aşabilen insan mutlu, mutlu insan da başarılı olur. "Mutluluk yürek ister. Cesaretini mutluluk için göster. Önce kendini yen, sonrası gelir," diyorum ben.

Orhan Gencebay kimdir?

4 Ağustos 1944 tarihinde Samsun'da doğdu. Müziğe 6 yaşında Klasik Batı Müziği sanatçısı Emin Tarakçı'dan keman ve mandolin dersleri alarak başladı. 7 yaşında Türk Müziği ve bağlamaya başladı. 10 yaşında beste çalışmalarına başladı. 13 yaşında babasının teşvikiyle Türk Sanat Müziği ve tamburla tanıştı. Samsun'daki ve İstanbul'daki halk evleri, müzik cemiyetleri ve müzik derneklerinde çalıştı. İstanbul Belediye Konservatuvarı'na girdi ve icra heyetinde bulundu. 16 yaşından itibaren caz ve rock müziği ile ilgilendi. Batı nefesli sazlarından oluşan orkestralarda tenor saks çalarak görev yaptı. 20 ve 22 yaşlarında Ankara ve İstanbul Radyoevi TRT sınavlarına girdi. Sınavları başarıyla kazandı. 1967 yılında İstanbul Radyo Evi'nde bir süre çalıştı ve ayrıldı. 1968 yılında kendi sesiyle yorumladığı ilk 45'lik plağını çıkardı. Bugün bine yakın bestesi vardır.

Dörtüye yakın bestesini, kendi sesiyle seslendirdi. Doksana yakın filmde müzik direktörlüğü yaptı. Otuzaltı sinema filminde başrol oynadı. Televizyon için diziler ve şov programları yaptı. Müzikte, Arabesk olarak adlandırılan akımın mimarlarından oldu. Bu konuda araştırmalar ve serbest çalışmalar yaptı. 1999 yılında Devlet Sanatçısı unvanı verildi.

Diskografi

- Musalla Taşı, 1968-1969, Derleme
- Kaderimin Oyunu, 1968-1970, Derleme
- Bir Teselli Ver, 1968-1972, Derleme
- Batsın Bu Dünya, 1971-1974, Derleme
- Sarhoşun Biri, 1974-1976, Derleme
- Hatasız Kul Olmaz, 1974-1976, Derleme
- Benim Dertlerim, 1978
- Yarabbim, 1979
- Aşkı Ben Yaratmadım, 1980
- Ben Topraktan Bir Canım, 1981
- Kördüğüm, 1977-82, Derleme
- Bir Damla Mutluluk, 1978-82, Derleme
- Leyla ile Mecnun, 1983
- Dil Yarası, 1984
- Beni Biraz Anlasaydın, 1985

- Cennet Gözlüm, 1986
Akma Gözlerimden, 1987
Emrin Olur, 1988
Ya Evde Yoksan, 1989
Utan-Dokunma, 1990
Hasret Rüzgarı, 1991
Sen de Haklısın, 1992
Hayat Devam Ediyor, 1993
Yalnız Değilsin, 1994
Gönül Dostu, 1995
Kiralık Dünya, 1996
Orhan Gencebay Klasikleri, 1998
Cevap Ver, 1999
Orhan Gencebay Klasikleri 2, 2002
İdeal Aşk, 2002
Yürekten Olsun, 2004
Yargısız İnfaz, 2006
Orhan Gencebay Film Müzikleri, 2007

Filmografi

- Bir Teselli Ver, 1971
Sev Dedi Gözlerim, 1972
Ben Doğarken Ölmüşüm, 1973
Dertler Benim Olsun, 1974
Batsın Bu Dünya, 1975
Bir Araya Gelemeyiz, 1975
Bıktım Her Gün Ölmekten, 1976
Şoför, 1976
Hatasız Kul Olmaz, 1977
Çilekeş, 1978
Derdim Dünyadan Büyük, 1979
Aşkı Ben Mi Yarattım, 1980
Kır Gönlünün Zincirini, 1980
Yarabbim, 1980
Vazgeç Gönlüm, 1980

Ben Topraktan Bir Canım, 1980
Feryada Gücüm Yok, 1981
Leyla İle Mecnun, 1982
Kördüğüm, 1982
Bir Yudum Mutluluk, 1982
Zulüm, 1983
Kahr, 1983
Kaptan, 1984
Dil Yarası, 1984
Aşkım Günahımdır, 1984
Doruk, 1985
Cennet Gözlüm, 1987
Küçüksün Yavrum, 1988
Kan Çiçeği, 1989
Seni Arıyorum / Sensiz Yaşıyorum, 1989
Utan, 1990

Film Müzikleri

Kızılırmak-Karakoyun, 1967
Kozanoğlu, 1967
Ana, 1967
Kuyu, 1968
Kara Gözlüm, 1970